

Lo Somatent

DIARI REGIONALISTA Y D' AVISOS Y NOTICIAS

Any XIV

Reus Dissapte 4 de Febrer de 1899

Núm. 3.812

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes.	Ptas. 1
n províncies trimestre.	350
Extranger y Ultramar.	7
Andネels, à preus convencionals.	7

Administració y Redacció

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d'aquest diari y en les principals llibreries d'aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona, litografia Mallorquí, carrer Junquera, 6.
No's retornan los originals encara que no's publicin.

Farmacia Serra

12 ANYS

Oberta tota la nit
L' escàndel del dimecres
en lo Teatro Fortuny

(PAYSANS Y MILITARS)

No podíam creure que á la mateixa hora en que es-
crivíam ab tot comediment è imparcialitat lo ocorregut
entre paysans y militars en lo carrer de Monterols, ne-
tingués lloch uns nova sessió, correjida y aumentada,
en los passillos del Teatre Fortuny.

La hora en que aquesta va tenir lloch y las circuns-
tancies excepcionals que atrevessé en virtut de las
quals veníam obligats á portar á la censura militar tots
los nostres escrits avans de que arribin al públich, fou
causa que en la anterior edició no'n poguessim parlar
ab grave perjudici de nostres lectors, ja que'l públich
de lo que ha passat á casa nostra se'n ha hagut d'en-
terar per los periódichs de Barcelona y Madrid, los
quals li han donat la importància que en realitat té.

Nosaltres avans de parlar d'aquest incident sempre
desagradable per las proporcions que ha pres, volém fer
constar que lo mateix are que estén subjectes á la
censura militar, que avans d'no hi estarem, sempre
sempre, contra cualssvol insult que s'fassí á la pobla-
ció hi sortirém á la defensa ab la valentia que ns dona
la forsa de la rahó y l' coratge que nos aleixa l'amor
que tenim á la patria nostra, y no podém ni devém
callar. Per això creyem que aquestas ratllas, que seràn
sotmesas á la fiscalisació dels superiors als qui'n son
causa, ne sortirán sense vedres tacadas per lo llapis
vermell:

La opinió pública necessita una satisfacció: lo poble de Reus á qui d'una manera tan tonta com injus-
tificada s'ha insultat, exigeix de la premsa que es la
seva representació legal, que reclami una reparació
tan pública com publich fou l'insult; y la satisfacció y
reparació han de venir aviat al objecte de que 'ls
ànims s'amanceixin y's recobi la tranquilitat que
fa necessaria la vida.

Tots los nostres lectors saben lo que ha donat peu
al conflicte pendent, perque la cosa com que s'ho val,
se comenta per totes parts; mes com los uns la expli-
can d'una manera y 'ls altres d' altre, abulantse se-
gons l'imparcialitat de criteri y l'emoció que l' domi-
na, no serà demés per alló de «qui mes hi sab que mes
hi digui» que 'n fem una relació, que al nostre enten-
dre es la mes aproximada á la realitat.

Descartant lo ocorregut al carrer de Monterols,
á la hora del teatro se buscà apaciguar l'anim
del Oficial fentli retrassar l'entrada á la sala d'es-
pectacles; ja's creya conjurat lo conflicte, y d'aquí
que entrés á ocupar la seva butaca l'oficial, quan
aquest desde son assiento amenassá á un jove abonat
á un palco de primer pis convidantlo, segons se'n
assegura ab termes impropis d'aquell cult lloch á que
sortia.

Ferit aquest de que en publich se li fessin amenassas,
se'n anà del palco cap á las butacas, seguit d'alguns
amichs seus que sabien per lo ocorregut en lo carrer
de Monterols que no fore soll' Oficial provocador qui
les emprengué contra ell, y en los passillos se toparen
l'amenassat y amenassador y en virtut de paraules
poch cultas que ofenian los sentiments de Reus y de
barrejarse en la lluya personal altres militars com
panyes del agressor, se generalitzà la batalla entre 'ls
paysans allí presents y 'ls militars.

Sembla que durant aquesta un dels oficials se des-

de continuadas curacions y d'una
acceptació general, son les millors
probas pera demostrar que

XAROP SERRA

millor remey pera combatre per cró-
nica y rebelde que sia tota classe de.....

MOS

La que paga més
contribució de la pro-
vincia.

pullí del espasí, altres diuen que se'l tragué junt ab
la vayna, inferint una ferida á la cara, de no gravat,
al jove advocat D. Joan Gay y Borrás, fill del Diputat á Corts per aquesta Circunscripció y
Director de «El Liberal de Reus», nostre amich D. Pere
Nolasch Gay y Sarda.

Tan aviat se'n enterà la autoritat Municipal, l'
Alcalde Sr. Borrás ordenà que'l militar agressor que
anava de paisá fos portat al quartelillo de les Casas
Consistorials, d'ahont fou fet al cap d'una hora y
portat arrestat al Cuarto de Banderas del Cuartel.

D'aquesta manera semblava que la cuestió quedava
del tot resolta y que tot l'més havia de venir lo des-
enllàs en forma de campó del honor, per los qui creuhen
en aquestas coses.

Y ho semblava tant més, perque en una conferència
celebrada entre l'Alcalde Sr. Borrás y l' Coronel y
Comandant militar de la plassa Sr. Caballero, se feren
mútua protestas de respondre cada una d'aquestas
autoritats per sos respectius subordinats: de la actitud
y conducta del poble, l'Alcalde; de la actitud y con-
ducta dels militars, lo Coronel.

passillos del Teatro no's feu més que comentar lo
ocorregut, tant los paysans com los militars, y per
més que alguns d'aquests ab molt bon judici refira-
va les insolents paraules que son company d'armes
havia emés contra la població y sos fills, á quarts de
duas de la matinada un oficial també vestit de paisá
provocà al mateix jove que havia sigut provocat al
Teatro, enviantli una carta que suposém seria un cartell
de desafío y doná lloch á que fos perseguit per los
Municipals de nit, los quals, després d'una gran ca-
rrera l'agafaren y l'entretinguieren, sent portat á las
Casas Consistorials y d'allí al Cuarto de Banderas
del Cuartel.

L'Estat «es ells»

Aquí tot s'imita. A Fransa hi va haver un rey, lo
Rey Sol, que digué: l'estat soch jo. La frase es ex-
pressiva, y encare que es anti-humana, dita per
Lluís XIV la trobo justa. Pera molts espanyols no sols
deu esser justa, sino que 'ls deu semblar convenient... pera ells. Per això á tothom donan á com-
prendre que l'Estat es ells. No diuhén precisament l'
Estat soch jo, pero ho pensan y obran y parlan d'un
modo que no hilha dupte; l'Estat es ells. Tot lo que
no es ells es la vinya explorable; ells, les explotadors:
ells, los amos; ells, l'Estat. Son uns Reys Sols pour
rire... que fan plorar.

La gent honrada, la gent que's guanya 'l pa
la suor de son front, la gent que estudia, la gent que
aniuha en son cor l'altruisme, la gent que voldria
viure en una societat digna, civilizada y respectada,
es, segons ells, segons l'estat, gent perillosa, gent

gent criminal. Els son els cavallers, els son los dignes, els son los honrats, malgrat que visquin ab la esquina dreta, malgrat que de la explotació del Estat s'en regalin y malgrat que, sense perdre res de la seva dignitat, noblesa y cavalleriositat, (això si que es cert), hagin portat á la Espanya á la horrible situació en que's troba.

Si no's haguessin fet lo resumé de que l'Estat es ells, haurien comprés que l'Estat es tothom... però, qué dich are, això ja ho comprenen; y ben bé que ho comprenen, però no's hi convé comprendre ho y fan com si no'n sabessin res. Tot això subjectivamente. Are per fora semblan, ó volen semblar, tot' una altra cosa. Pero jugan son paper molt malament; tothom ho coneix. Per més que fassin y diguin, sempre resulta que l'Estat es ells.

En la escena que are's troban de la comèdia que representan han de fer veure que es tan cert que sempre 's fan càrrec de que l'Estat es tothom, que fins estan disposats a fer innovacions en lo sentit que l'Estat de debò val. Be, tant com l'Estat vol no, perque ells, que son l'Estat, son lo poder moderador y bien entendidas. Y fan bé. Ells que en això de las cosas mal entendidas se veu que 'n son mestres, tenen por de que se 'ls fassi la competència. Descansin, homes, descansin. Com vostés, ningú. L'Estat de debò no'n sab res de cosas mal entendidas; això queda pera vostés. Si be ja suposo que volen innovacions bien entendidas... Pera profit d'ells. Y quan diuhén mal entendidas, volen dir que ells ja no serian l'Estat, que ja no explotarien més al Estat de veras. Es clar que son mal entendidas així. Qualsevol ruch trobarà mal entendido que li treguin la menjadora.

Ells, que han sigut, are y sempre, la causa de la desmembració del Estat espanyol, motejan de mals patriotas als que volen nacions fortes; ells que han gaudit sempre fomentant la pobresa pública, califican d'antisocial als que travallan pera la prosperitat y benestar de la societat; ells, degenerats per falta de certs sentiments y perversió d'altres, tractan de visionaris y de perillosos als devots fervorosos del bé y de la justicia.

Ells son nombrosos; á cada pas se'n troben. Volen apareixer gent de pes y de seny. N'hi han que no volen sembrar res més que 'l que son cinichs. Y tan se 'ls endonal. Se riuen de tot y de tothom y fan ó impo-an sempre la seva voluntat, sempre en perjudici del hé pùblic. Ho remenan tot, se fican en tot y res se pot fer sense la seva aprobació. No falta va més! Primer han de saber si lo que's va á fer convé als seus interessos. Y son respectats y fins venerats... y fins odiats. Odiats més que res més. Y sobretot per los que voldrian ser ells. Los que no tenen cap ganas de ser ells, no 'ls tenen odi: sentan fastic per tant rebaixament humà.

Y com que l'Estat es ells, així va d'Estat. Tot Europa y Amèrica 'ns envejan al contemplar nostra cultura, nostre poder, nostra prosperitat. Y tot, gràcies á n'ells.

Anem molt bé, anem molt bé. Segueixin, segueixin per lo mateix camí. Pero are penso que 'ells son, ó semblan, personas religiosas, personas de creencias, y que essent ells així, deu esser clar com l'ayga que tot son calumni y que 'ells realment fan nostra felicitat, com no poden menos de ferla, essent cristians y subjectant tots los seus actes y determinats.

En virtut d' un acord establert entre l' Banc de Tortosa y la companyia Andreu y C. s' sembla ser que molt prompte s' instal·larà en dita ciutat la llum elèctrica á preus molt econòmics, quan fluit se fabricarà aprofitant lo salt d' eigua del «azud» de Cherta.

En l' actual mes de Febrer començaran á posar-se instal·lacions, y en Mars se donarà ja dita llum elèctrica.

Las propietaris de Jerez tractan de donar-se baixa en la contribució si l' Gobern no 'ls eximeix del pago de les vinyas atacades per la filoxera.

No sols los cultiters de Jerez deuen obrar així, sino que deuen imitar son exemple tots los d' Espanya que en iguals circumstancies se troben.

Se creya que las redempcions militars disminuirian considerablement al acabar las guerras colonials; pero devant los temors de que estallés una nova sublevació carlista el firmarse lo tractat de pau, han sigut més numerosos que mai, pujant en lo segon semestre de 1898 a pessetas, 35.018.500 sian 4.547.500 més que en igual periodo de 1897.

Ha presentat la dimissió del cárrec de secretari del Ajuntament de Roquetas D. Samuel de Torres.

Senyor Director del diari LO SOMATENT.

Molt senyor meu: prego á vosté se serveixi donar cabuda en lo periódich de sa digna direcció, á las següents ratlles, per lo que li dona las gracias anticipadas son molt atent y S. S. q. b. s. m.

Ceferino Arenal.

Ab motiu d' una cuestió personal sostinguda ahir á la nit en lo carrer de Monerols, apareix que vaig dir paraulas que podrían esser ofensivas pera 'ls reusencs en general. Com lo meu objecte no sigue molestar de cap manera á la pobació, retiro las paraulas que haguessin pogut ser las molestas.

Ceferino Arenal.

Reus 2 Febrer 1899.

Secció oficial

Registre civil

del dia 1 y 2 de Febrer de 1899

Naciments

Josephina Guinó Banach de Joseph y Teresa.

Matrimonios

Pau Carbonell Janer, ab Bonaventura Gusi Grau.—Ramon Tous Inglés, ab María Gorga Artiga.—Francisco Nolla Anjamá, ab Josepha Gené Fort.

Defuncions

Magdalena Perpiñá Gomis, 70 anys, Creu Vermella, 5.—Joseph Monseny Sugrañes, 70 anys, Creu Vermella, 36.—Francisca Artiga Cardeña, 55 anys, Merceria, 1.

Secció religiosa

Sant d' avuy.—Sant Andreu.

CULTS RELIGIOSOS

Parroquia de Sant Francesc

Demà á las 8 del matí tindrà lloch la Comunió general pera los Congregants de Sant Lluís Gonsaga y á dos quart de 5 de la tarde un Rosari cantat y las oracions de costüm.

Sant de demà.—Santa Agueda.

Secció comercial

J. Marsans Roi

Representant: JOAQUIM SOCIATS

CARRER SANTA AGNA, 26.—REUS

Ultima hora de la Bolsa de Barcelona á las 4 de la tarda d'ahir:

Interior	57'40	Aduanas	
Exterior	'	Norts	33'10
Amortisable	'	Frances	32'50
Cubas 1896	55'50		
Cubas 1890	47'50	Obs. 6 010 Fransa	83'25
Exterior París	53'75	Id. 3 010 >	44'50
		GIROS	
París	30'50	Londres	32'80

Bolsí de Reus

CARRER MONTEROLS, NÚMERO 27

ahir			
Interior	57'47	Cubas del 86	55'50
Exterior	'	Cubas del 90	47'50
Colonial	'	Aduanas	91'50
Norts	33'05	Ob. 5 010 Almansa	81'25
Frances	32'50	Id. 3 010 Fransa	44'50
Filipinas			
		PARIS	
Exterior	53'50	Norts	
		GIROS	
París	30'50	Londres	32'80

Se reben órdres pera operacions de Bolsa. Compra y venta al contat de tota classe de valors cotisables en Bolsa. Descompte de cupens y compra de monedas d'or de tots los païssos.

Cambis corrents

en lo dia d' ahir en questa plassa facilitats per los corredors de Comers de la mateixa.

Londres á 90 dias fetxa.

» á 8 dias vista.

París á 8 dias »

Mersella á 8 dias »

VALORS LOCALS DINER PAPER OPER.

ACCIONS

Gas Reusense.

Industrial Farinera

Banc de Reus de Descomptes

y Prestams

Manufacturera de Algodón

Companyia Reusense de Tran-

vias

Companyia Reusense de Tran-

vias privilegiadas de cinch

per 100

— MOVIMENT DEL PORT DE TARRAGONA

: Entradas del dia I

De Cette y Barcelona en 2 dias, vapor «América»,

de 449 ts., ab bocoyys buyts, consignat á don Emili

Borrás.

De San Carlos de la Rápita en un dia llaut «Tere-

sia», de 30 ts., ab sal, consignat á don Joan Mallol.

Despatxadas

Pera Port Vendres goleta «Joven Pepita», ab vi.

Pera Niza vapor «América», ab vi.

Anuncis particulars

La «Walkyria» en Reus

Una representació de la grandiosa ópera de Wagner, concertada y dirigida per l' eminent mestre Goula desempenyada per tots los principals artistas del teatre Real de Madrid ab una orquesta de cent professors y las massas corals y decorat del mateix teatre no tindria l' èxit que te la rica y hermosa tele holanda de cotó EQUIS en pessas de 20 metres á 10 pessetas que ven la casa PORTA.

Pera 'ls soldats repatriats

Sorteig, que tindrà lloch lo dia 26 de Febrer prop vi-

inent, de las dues artísticas figuracions de moviment que adornavan lo Ramillete del Gran Café d' Espanya, cedits per lo du'nyo de dit establecimiento.

Lo producte serà aplicat á benefici dels soldats que tornan de Cuba y Filipinas, ferits ó malalts.

Preu del bitllet: 25 céntims de pesseta.—Se venen en la Redacció de LO SOMATENT.

En venda

Hi ha pera vendre en la Granadella un molí fariner de vapor en lo que poden instal·lar-se altres indústries.

Dirigirse á Ramon Gassó de la Granadella.

Venda en questa ciutat de dues cases: carrer de Jesús, cantonada al arrabal de Jesús y carrer de Barre-

ras y altra, carrer de Montserrat núm. 11.

Dirigiree al mateix Sr. Gassó.

ESCORIAS THOMAS.

Végis l' anuncie de la quarta plana. Diri-

girse á casa Gambús, carrer de Vilá Bou) 12.

Diversions públiques

Teatro Fortuny

COMPANYIA DE SARSELUA CÓMICA

DE

D. JOSEPH GIL

Funció per avuy.—4. d' abono de la tercera se-

rie.—Se posen en escena las aplaudides sarsuetas en un acte «Los Africanistas», «Los dineros del Sacris-

tán» y «La Buena Sombra.

Entrada á localitat 3 rals.—Id. al paraís 2.

A dos quarts de nou.

TELEGRAMAS

Madrid 3.

El Imperial diu que al costat del ensopiment de la conciència pública que passa com á coses corrents moltes que en altres èpoques no hauria tolerat, s' observava en l' esperit nacional un viu anel de justicia que encara queda en lo fondo dels pobles més salvatges. Pero afegeix que, per desgracia, la conciència de la impotència pera realitzar aquesta justicia se va este-
nent també per tota la nació.

—«La Reforma» anomena vell temerari á Sagasta. ¿Ab qui compta? pregunta. Ab Montero Rios, mentre s' tinga l' pressupost, ab Vega de Armijo, mentre li dongui la presidència de la Cambra, y ab Moret, en tant que no tinga nova contracta.

—Dues de las senadurías vacants se donarán al president del Suprem de Guerra y Marina, Sr. Gamir, y a un magistrat, lo Sr. Martínez del Campo. Si Pola vieja vol una altra senaduría vitalícia, se li donarà.

—Lo 24 del corrent penderà possessió del ministeri de Foment lo Sr. Romero Girón.

—Segons «La Reforma», en lo próxim Consell se suprimirà la prèvia censura.

Un dia avans lo ministre de la Gobernació cridarà á son despaig als directors dels periódichs pera pregàrlos que tractin ab molta circunspecció la cuestió militar.

—Un telegramma de Rios dona compte dels presoners posats en llibertat y d' altres assumptos relacio-
nats ab aquesta cuestió.

—A Sevilla ha cayut un llomp en la iglesia de Albert, causant grans destrossos.

Digne «La Epoca» que està en quebra la democracia per estar vensut Sagasta que la representava. «El Liberal» contesta que Sagasta no ha representat mai la democracia; que la verdadera democracia es la dels partits y homes públics que han creut que en ells estaven vinculadas las ideas.

Va dibuixantse, afegeix, d' una manera clara la lluita entre 'ls principis, y las figures desapareixen devant la magnitud del problema plantejat entre la democracia y la reacció.

—«El Liberal» publica una carta escrita desde Barcelona y dirigida á una persona de confiansa del firmant.

Se diu en ella: «Estich alarmat, puig sembla que la policia trama alguna cosa que ha de resultar en perjudici de molts, y sobre tot dels obrers d' idees progressives. Molts amics meus han escrit á periódichs de la cort pera cridar l' atenció del Gobern.»

—Segons notícies de Bombay, aumenta la peste bubònica en aquella regió de la India. Molts malalts se veuen abandonats y la majoria se negan á cumplir las prescripcions dels metges.

—Ahir en lo Círcol de Pagesos de Valladolid, ab motiu de la designació de representants pera la Assam blea de Saragossa, se promogué un esvalot, se creuaren paraules malsonants y amenassas.

Per if, quan tots creyan que la cosa acabaria á bastonades, se restablí l' ordre, accordantse nombrar un sol representant: lo president de Círcol. Los socis que vulguen acompañarlo deuràn fer lo viatje per son compte y no á expensas del Círcol, que es lo que algunes pretendien.

—Tota la premsa madrilena s' ocupa del estreno de la famosa obra francesa «Cyrano de Bergerac», con siderantlo com l' èxit mes gran de la temporada.

Píldoras de la Pell-Roja

Preparació especial de Joseph M. Font
(FARMACEUTICH)

Demanenals tots los que tingueu tòs en qualsevol Farmàcia encara aquells que no hagin conseguit aliviar cap altre de tots los acreditats específics coneguts, tota vegada que elles constitueixen un preciós medicament per combatrelos.

Preu 1 pesseta capsas

Nota.—Se envian per correu certificades sens augment de preu als pobles ahont no hi hagi farmacia sempre que s'demanin dues capsas.

FARMACIA CENTRAL

ESPAÑOLA

Pelayo, 42

Barna

Publicacions regionalistes que s'reben en aquesta Redacció.

Hi ha Recerçens, diari de Catalunya, «La Veu de Catalunya», setmanari de Catalunya, «La Nació Catalana», Quinzenari de Catalunya, «L'Art del Pagés», quinzenari, «L'Aurora», mensual de Catalunya, «Lo Teatre Regional», setmanari de Barcelona.—«La Veu de Montserrat», setmanari de Catalunya, de Vich.—«La Costa de Llevant», setmanari de Catalunya, de Blanes.—«L'Olotí», setmanari de Catalunya, de Olot.—«Les Cuatre Barras», setmanari de Catalunya, de Vilafranca del Panadé.—«Lo Geronés», setmanari de Catalunya, de Girona.—«La Veu del Vallès», setmanari de Catalunya, de Granollers.—«El Vendrellenc», setmanari de Catalunya, del Vendrell.—«La Revista Gallega», setmanari de la Coruña (Galicia).—«Euskalduna», «Euskalzale», setmanaris de Bilbao (Bizkaia).—«El Eco del Guadalope», setmanari de Alcañiz (Aragó).

PERA ADOB DE TOTAS LAS CULLITAS Y CULTIUS

INDISPENSABLE Y DE EXCELENTS RENDIMENTS

LO COMBINAT EMPLEO DE LAS

ESCORIAS THOMAS

COM ADOB FOSFATAT

GARANTIZADAS PURAS

SOLUBLES AL CITRAT

SALES DE STASSFURT

COM ADOB POTASSICH

EN LAS FORMAS DE

SULFAT DE POTASSA, CLORURO DE POTASSA

SALS CALZINADAS RICAS EN SULFAT DE POTASSA,

KAINITA, ETC.

balx garantia del Sindicat de ventas de STASSFURT.

NITRAT DE SOSA

ADOB AZOAT

DE GRADUACIO GARANTIDA DE 15 1/2 A 16 0/0 AZOAT Y D'EFFECTES RAPITS Y SEGURS

Dirigir-se pera prospectes e informes sobre l'empleo.

A. D. OTTO MEDEM.-VALENCIA

En vendre

RAMONET SAIXOLES
Venyent en suauetats diverses
diferents a cada estampida
que es de la fábrica.

Secopf comestible

L. M. LASSUS ROT

REPRESENTANT: JAUQUIN SOUDATE

CABINET SANTA MARIA, 20.—HABAN

UNIFORMES posee el precio de 100 pesetas

para el servicio de 100 pesetas